

Die gleiche Entwicklung herrscht im Permocarbongebiet des südwestlichen Inselteiles.

Aequivalente der Lyttonienkalke mit Producten wurden noch westlich Soieri am Weg nach H. Georgios beobachtet, sonst wird hier das jungpalaeozoische Alter der Gesteine ebenfalls durch Foraminiferen (Fusulinen, Neoschwagerinen, Fusulinellen etc.) ausgewiesen.

Auf der Platia- Insel (*Platonisi*) gegenüber Molos erscheinen im grauen Fusulinenkalk auch Verbeekinen.

Auf Einzelheiten und die stratigraphisch noch nicht genau fixierten Sedimentglieder ist in dieser kurzen Übersicht nicht eingegangen worden; nach Abschluss meiner Kartierungsarbeiten auf Hydra werde ich eine Gesamtdarstellung mit geologischer Karte veröffentlichen.

Herrn KONST. A. KTENAS spreche ich für die freundl. Untersuchung meiner Eruptivgesteinsproben auch an dieser Stelle meinen besten Dank aus.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ

Εις τὴν προκειμένην ἀνακοίνωσιν δ. κ. PENTΣ παρέχει συμπληρωματικὰ στοιχεῖα περὶ τῆς γεωλογίας τῶν νήσων τῆς ὁμάδος τῆς Νάξου καὶ τῆς νήσου "Γύρας".

Εἰς τὰς νησίδας Μακαρίας ἀνευρέθη ὁ ἀσθετολιθικὸς δρίζων μὲν Μεγαλόδοντας, οὕτως ὥστε βεβαιοῦται ἡ ἐπέκτασις τοῦ Τριαδικοῦ, τοῦ δποίου ἡ παρουσία εἰχεν ἦδη σημειώθη ὑπὸ τοῦ κ. CAYEUX εἰς τὴν Μύκονον. Ἐπίσης ἐμφανίζεται εἰς τὰς νησίδας αὐτὰς ιροκαλοπαγές τοῦ Νεογενοῦς, τὸ δποίον δέον νὰ θεωρηθῇ ὡς σύγχρονον μὲ τὰ ιροκαλοπαγῆ τῆς νησίδος Κάτω Κουφό.

"Ο κ. PENTΣ συνεχίζει τὴν γεωλογικὴν χαρτογράφησιν τῆς νήσου "Γύρας. Παρατηρεῖ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ αὐτῇ, δτι εἰς τὴν νήσον αὐτὴν παρουσιάζονται πλὴν τῶν ἦδη γνωστῶν, καὶ ἀλλα κοιτάσματα τοῦ Περμολιθανθρακοφόρου μὲ χαρακτηριστικὰ ἀπολιθώματα.

ΧΗΜΕΙΑ. — Ἐπὶ τῆς ἀντιδράσεως τοῦ νιτρώδους ὁξέος παρουσίᾳ ὁξυοξέων τινῶν*, ὑπὸ τῶν κ. κ. Χεόνη Γ. Κατράκη καὶ I. Γ. Μεγαλοοικονόμου.

* Ανεκοινώθη ὑπὸ τοῦ κ. Εμμ. Εμμανουήλ.

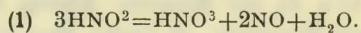
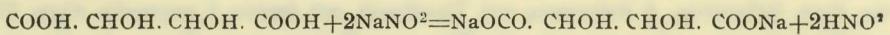
Παρετηρήθη κατὰ τὸν ἀγορανομικὸν ἔλεγχον εἰς ἀερισుχα ποτά, δτι δεῖγμα δίδον ἰσχυρὰν ἀντίδρασιν νιτρώδους ὁξέος μετὰ παρέλευσιν βραχυτάτου χρονικοῦ διαστήματος εἶχεν ἀντίδρασιν τοῦ ὁξέος τούτου ἀρνητικήν. Ἡ αὐτὴ παρατήρησις

* CHR. G. KATRAKIS UND JOH. G. MEGALOIKONOMOS. — Zur Frage des Salpetrigesäure nachweis bei Gegenwart einiger Oxysäuren.

έγένετο καὶ εἰς ὅδατα τὸ χρονικὸν ὅμως διάστημα τὸ μεσολαβοῦν μέχρι τελείας ἔξαφανίσεως τοῦ νιτρώδους δξέος εἶναι κατὰ πολὺ μεγαλύτερον, οὕτω ἐν' ᾧ ὅδωρ περιέχον 1 χ/γρ N_2O_3 εἰς τὸ λίτρον διατηρεῖ τὴν ἀντίδρασιν θετικὴν καὶ μετὰ μῆνα, εἰς λεμονάδα περιέχουσαν τὸ αὐτὸ ποσὸν νιτρώδους δξέος ή ἀντίδρασις καθίσταται ἀρνητική μετὰ πάροδον δεκαπενθημέρου περίπου. Ἡ σύγκρισις ἐγένετο εἰς διαλύματα διατηρηθέντα εἰς τὴν αὐτὴν θερμοκρασίαν, τὴν τοῦ περιβάλλοντος. Πρὸς ἔξήγησιν τῆς ἔξαφανίσεως τῆς ἀντίδρασεως τοῦ νιτρώδους δξέως ἡρευνήθη ἡ ἐπίδρασις τῶν διαφόρων συστατικῶν τῆς λεμονάδος ἐπὶ νιτρώδῳ ἀλάτων καὶ ὁ τρόπος ἐπιδράσεως αὐτῶν. Ἐπίσης ἡρευνήθη ἡ ἐπίδρασις τῆς θερμοκρασίας καὶ τῆς ποσότητος τῶν διαφόρων συστατικῶν αὐτῆς ἐπὶ τῆς ἀντίδρασεως.

Ἐκ τῆς γενομένης ποιοτικῆς ἐρεύνης ἀπεδείχθη ὅτι ἐκ τῶν συστατικῶν τῆς λεμονάδος τὰ δξέα τούτεστι τὸ κιτρικὸν καὶ τρυγικὸν δξὺ εἶναι ἔκεινα τὰ ὄποια ἐπιδροῦν ἐπὶ τῶν νιτρώδων ἀλάτων. Οὕτω ἀν εἰς διάλυμα ώρισμένης περιεκτικότητος εἰς N_2O_3 προστεθῇ δλίγον διάλυμα κιτρικοῦ ἢ τρυγικοῦ δξέος, ἡ ποσότης τοῦ νιτρώδους δξέος ἐλαττοῦται, ὡς τοῦτο καταφαίνεται ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς ἐντάσεως τῆς χρώσεως.

Κατὰ τὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ νιτρώδους ἀλατος τρυγικοῦ δξέος σχηματίζεται, ἀφ' ἐνὸς μὲν τὸ ἀντίστοιχον ἀλας τοῦ δξυοξέος, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐλευθεροῦται νιτρώδες δξὺ κατὰ τὴν ἔξίσωσιν

Τὸ ἐλεύθερον νιτρώδες δξὺ δξειδοῦται πρὸς νιτρικὸν κατὰ τὴν ἔξίσωσιν 1. Οὕτω ἀν ἐπὶ πυκνοῦ διαλύματος 10 γραμμαρίων τρυγικοῦ δξέος προστεθῇ πυκνὸν διάλυμα νιτρώδους νατρίου περιέχον 7 γρ. τοῦ ἀλατος, ἥτοι δλίγον τι περισσότερον τῆς θεωρητικῶς ἀπαιτουμένης ποσότητος, ἀμέσως κατὰ τὴν ἀνάμιξιν τῶν δύο διαλυμάτων ἀναπτύσσονται καστανέρυθροι ἀτμοὶ ἐξ NO_2 . Τὸ μῆγμα θερμαίνεται μέχρι τελείας ἔκδιώξεως τῶν δξειδίων τοῦ ἀζώτου δόποτε ἡ ἀντίδρασις τοῦ ὑγροῦ καθίσταται οὐδετέρα. Μέρος τοῦ ὑγροῦ διὰ χλωριούχου ἀσθετίου δίδει ἵζημα κρυσταλλικὸν διαλυόμενον εἰς καυστικὰ ἀλκαλία. Κατὰ τὴν ζέσιν τοῦ ἀλκαλικοῦ τούτου διαλύματος ἀποχωρίζεται κρυσταλλικὸν ἵζημα δπερ ἀναδιαλύεται ψυχομένου τοῦ ὑγροῦ. Νιτρικὸς ἀργυρος δίδει ἵζημα λευκὸν τυρῶδες διαλυόμενον εἰς νιτρικὸν δξὺ καὶ ἀμμωνίαν. Αἱ ἀνω ἀντίδρασεις πιστοποιοῦν ὅτι κατὰ τὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ νιτρώδους νατρίου τρυγικοῦ δξέος σχηματίζεται τρυγικὸν νάτριον. Τὸ ὑγρὸν ἔδιδε ἀσθενῆ ἀντίδρασιν νιτρώδους δξέος. Μετὰ τὴν διάσπασιν τούτου δι' οὐρίας ἀπεδείχθη τὸ νιτρικὸν δξὺ διὰ τῶν ἀντιδράσεών του.

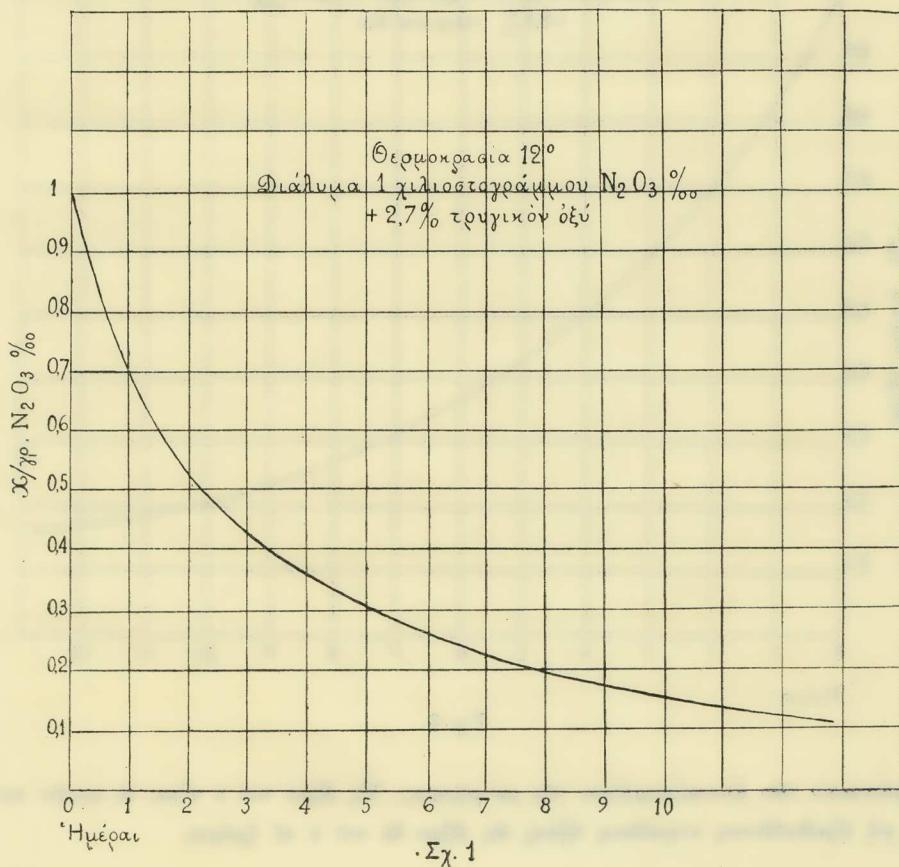
Κατά τὴν ἐπίδρασιν κιτρικοῦ δξέος ἐπὶ νιτρωδῶν ἀλάτων σχηματίζεται τὸ ἀντίστοιχον ἄλας ἐλευθερουμένου καὶ πάλιν νιτρώδους δξέος.

Πρὸς καθορισμὸν τῆς ταχύτητος δξειδώσεως τοῦ ἐλευθέρου νιτρώδους δξέος τοῦ δξειδωμένου πρὸς νιτρικὸν κατὰ τὴν ἔξισωσιν 1 παρεσκευάσθη διάλυμα περιεκτικότητος 1 χ/γρ N_2O_3 εἰς λίτρον καὶ προσετέθη ποσότης τρυγικοῦ δξέος 2,7 %. Προσδιωρίσθη δὲ χρωμομετρικῶς καθ' ἑκάστην τὸ ποσὸν τοῦ ἐνυπάρχοντος νιτρώδους δξέος. Αἱ εὑρεθεῖσαι τιμαὶ περιλαμβάνονται εἰς τὸν κάτωθι πίνακα. Τὰ διαλύματα διετηρήθησαν καθ' ὅλον τὸ χρονικὸν διάστημα τῶν μετρήσεων εἰς σταθερὰν θερμοκρασίαν 12°.

ΠΙΝΑΞ I

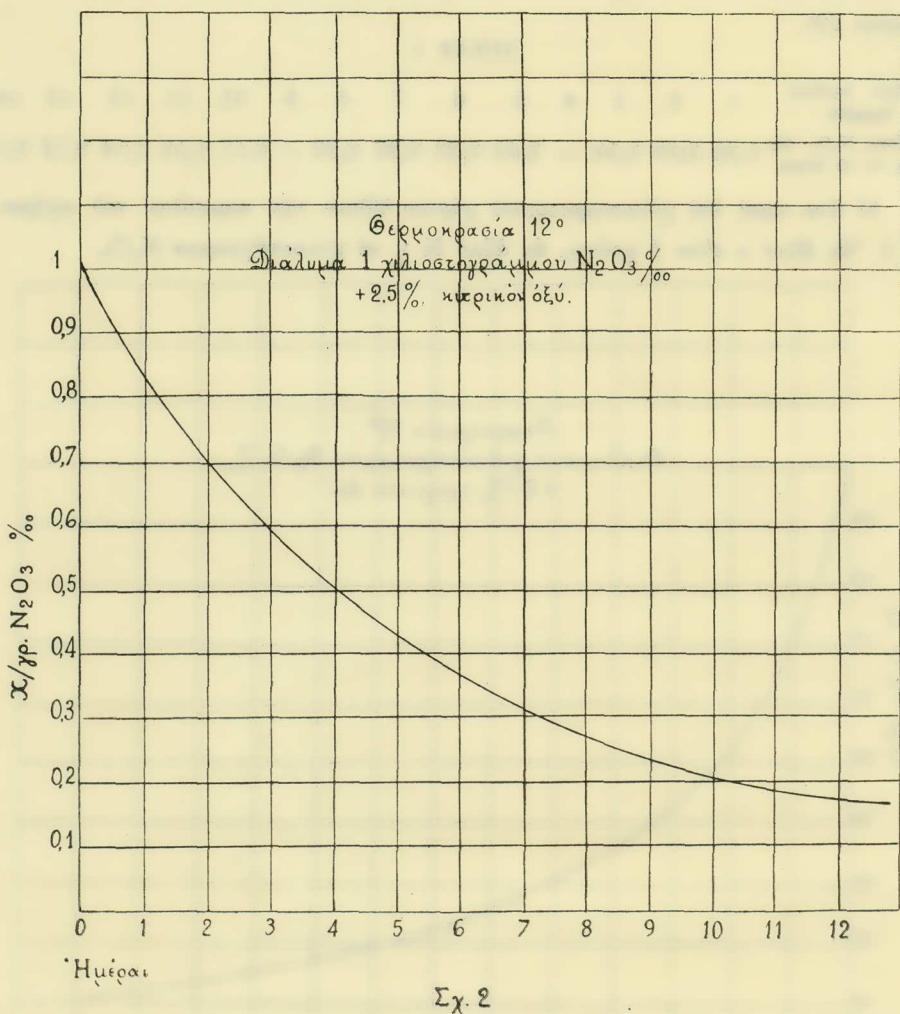
Αὐξεντὸν ἀριθμὸς ἡμερῶν	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Ποσότης N_2O_3 εἰς χ/γρ. ἐν τῷ λιτρῷ	1,00	0,69	0,50	—	0,43	0,33	0,26	0,23	—	0,17	0,16	0,14	0,12	0,1

Αἱ ἀνω τιμαὶ ἐπὶ χιλιοστομετρικοῦ χάρτου δίδουν τὴν καμπύλην τοῦ σχήματος 1. Ως δξῶν χ εἶναι δ χρόνος, ὡς δξῶν δὲ γ τὰ χιλιοστόγραμμα N_2O_3 .

Η ταχύτης δξειδώσεως του απελευθερουμένου νιτρώδους δξέος κατά τήν έπιδρασιν έπι νιτρώδους άλατος κιτρικοῦ δξέος πρὸς νιτρικὸν δξύ, προσδιωρίσθη ἐπίσης εἰς διάλυμα 1 χ/γρ. N_2O_3 εἰς λίτρον, εἰς ὅ προσετέθη κιτρικὸν δξύ ἐν ἀναλογίᾳ 2,5 %, ἵτοι ποσότης κιτρικοῦ ίσοδύναμος πρὸς τὸ ἀνωτέρῳ χρησιμοποιηθὲν τριγύκον δξύ 2,7 %.

Αἱ εύρεθεισαι ποσότητες νιτρώδους δξέος ἀναγράφονται ἐν τῷ κάτωθι πίνακι II. Τὸ ἐπόμενον σχῆμα 2 παριστᾷ τὴν καμπύλην τὴν λαμβανομένην κατὰ τὴν γραφικὴν

παράστασιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς μετρήσεως. Ως ἀξῶν του γεννιέται τὸ ποσόν του ἔτι μὴ δξειδώθεντος νιτρώδους δξέος, ὡς ἀξῶν δὲ του καὶ ήμέραι.

ΠΙΝΑΞ II

Αύξων δριθμὸς ἡμερῶν	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
χιλιοστογρ. N_2O_3 εἰς τὸ λίτρον	1	0,83	0,72	0,66	0,55	0,47	0,40	0,33	—	0,27	—	0,23	0,22	0,21

Ἡ γραφικὴ παράστασις 3 δεικνύει ὅτι εἰς ἵσοδυνάμους ποσότητας τὸ τρυγικὸν δέξιν δρᾶ ἐντονώτερον τοῦ κιτρικοῦ δέξιος, τῆς ποσότητος τοῦ νιτρώδους δέξιος ως καὶ τῆς θερμοκρασίας οὖσης τῆς αὐτῆς.

Ἡ ἀντίδρασις εἰς τὸ μετὰ κιτρικοῦ δέξιος διάλυμα διετηρήθη θετικὴ περίπου ἐπὶ 10ἡμερον ἐνῷ εἰς τὸ μετὰ τρυγικοῦ δέξιος αὐτῇ ἀπέδη ἀρνητικὴ μετὰ παρέλευσιν 14 ἡμερῶν.

Τὸ χρονικὸν ἐπομένως διάστημα καθ' ὃ δύναται νὰ ἀποδειχθῇ νιτρώδεις δέξιν εἰς δεῖγμα λεμονάδος ἔξαρταται ἐφ' ὅσον ἡ ποσότης τοῦ δέξιος εἶναι ἡ κανονικὴ ἢ τοις 2,5% κιτρικὸν δέξιν ἢ 2,7% τρυγικὸν δέξιν, ἐκ τοῦ εἴδους τοῦ δέξιος.

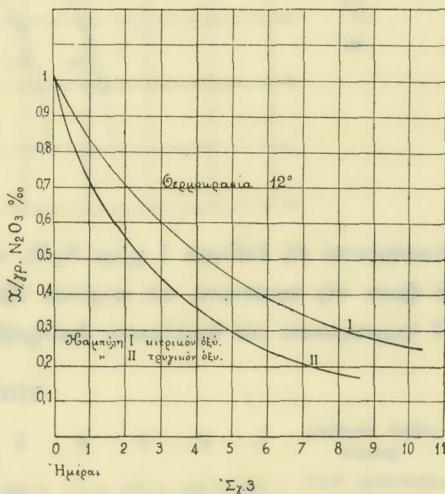
Ἡ θερμοκρασία ως εἶναι εὐνόγητον δρᾶ ἐπιταχυντικῶς καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἥν τὸ διάλυμα τοῦ νιτρώδους ἀλατος περιέχει κιτρικὸν καὶ παρουσίᾳ τρυγικοῦ δέξιος.

Παρουσίᾳ τρυγικοῦ δέξιος ἡ δέξιείδωσις τοῦ νιτρώδους δέξιος εἶναι ταχυτέρα ἢ παρουσίᾳ κιτρικοῦ δέξιος, ἐὰν ἡ περιεκτικότης τοῦ διαλύματος τοῦ νιτρώδους ἀλατος καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις εἶναι ἡ αὐτὴ ώς καὶ ἡ θερμοκρασία τῶν διαλυμάτων, τὰ ποσά δὲ τοῦ τρυγικοῦ καὶ κιτρικοῦ δέξιος ἴσοδύναμα.

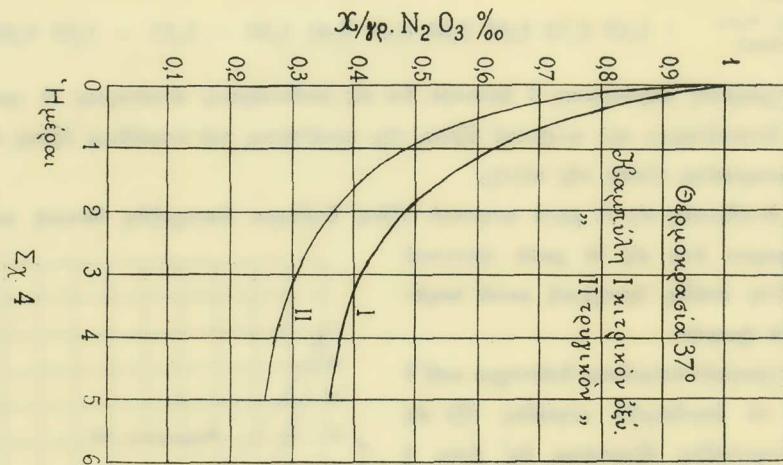
Τὸ ἐπόμενον σχῆμα 4 παριστᾷ γραφικῶς τὰς τιμὰς τὰς περιεχομένας ἐν τῷ πίνακι III. ᩧ θερμοκρασία τοῦ διαλύματος διετηρήθη καθ' ὅλον τὸ χρονικὸν διάστημα σταθερὰ εἰς 37° διὰ θερμοστάτου.

ΠΙΝΑΞ III

Αύξων δριθμὸς ἡμερῶν	χιλιοστογρ. N_2O_3 + 2,5 κιτρικοῦ δέξιος	χιλιοστογρ. N_2O_3 + 2,7 τρυγικοῦ δέξιος
1	1,00	1,00
2	0,66	0,46
3	0,52	0,36
4	0,41	0,33
5	0,39	0,29
6	0,37	0,26

‘Ο χρόνος καθ’ ὅν γί αντίδρασις τοῦ νιτρώδους δξέος διατηρεῖται θετική ἐξαρτάται ἐκ τοῦ ὑπάρχοντος ἐν διαλύσει ποσοῦ τρυγικοῦ ἢ κιτρικοῦ δξέος. Αἱ κάτωθι τιμαὶ

ἀναφέρονται εἰς διάλυμα 1 χ/γρ N_2O_3 εἰς ὃ προσετέθη 1,25 % κιτρικοῦ δξέος ἵτοι τὸ ήμισυ τῆς ποσότητος τοῦ κιτρικοῦ δξέος τὸ δόπιον πρέπει νὰ περιέχῃ ἢ λεμονάδα. ‘Η θερμοκρασία τοῦ διαλύματος διετηρήθη σταθερὰ εἰς 12° βαθμούς.

ΠΙΝΑΞ IV

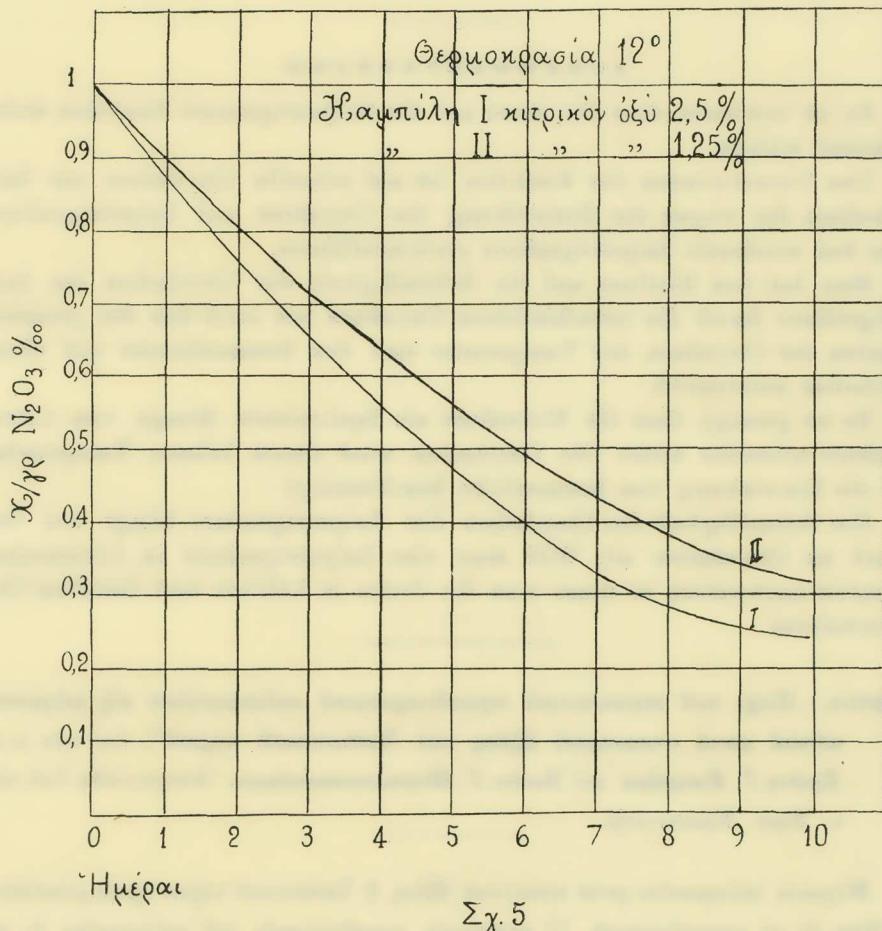
Αὐξων ἀριθμὸς ἡμερῶν	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
χιλιοστογε. N_2O_3 εἰς τὸ λίτρον	1,00	0,90	0,83	0,71	0,66	0,55	0,50	0,43	0,40	0,37	0,30	—

Τὸ ἔναντι σχῆμα 5 παριστᾷ γραφικῶς τὴν πορείαν τῆς δξειδώσεως παρουσίᾳ κιτρικοῦ δξέος 2,5 % καὶ κιτρικοῦ δξέος 1,25 % εἰς τὴν θερμοκρασίαν τῶν 12° διαλύματος νιτρώδους ἀλατος 1 χ/γρ N_2O_3 περιεκτικότητος εἰς τὸ λίτρον.

‘Ο χρόνος καθ’ ὅν δύναται ν’ ἀποδειχθῇ εἰς νιτρώδεις διάλυμα ἐνέχον τρυγικὸν ἢ κιτρικὸν δξὲν τὸ νιτρώδεις δξὲν ἐλαττοῦται, ἐφ’ ὅσον τὸ διάλυμα εύρισκεται ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἡλιακοῦ φωτός, ὥπερ δρᾶ καταλυτικῶς ἐπιταχῦνον τὴν δξειδώσιν τοῦ ἐλευθέρου νιτρώδους δξέος πρὸς νιτρικόν. Οὕτω τὸ ὡς ἄνω διάλυμα μὲ 2,7 τρυγικὸν δξὲν ἀφεθὲν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἡλιακοῦ φωτός ἐπὶ διήμερον εἶχε ποσὸν νιτρώδους δξέος 0,1 εἰς λίτρον, ἐνῷ εἰς τὸ αὐτὸ διάλυμα ὑπὸ τὸ σκότος ἀπεδείχθη μετὰ παρέλευσιν διημέρου ποσότης 0,5 χ/γρ N_2O_3 εἰς λίτρον.

Τὸ ποσὸν τοῦ νιτρώδους ἀλατος δὲν ἐπιδρᾷ ἐπὶ τοῦ χρόνου δξειδώσεως αὐτοῦ πρὸς νιτρικὸν ἐφ’ ὅσον περιέχεται ἢ κανονικὴ ποσότης κιτρικοῦ ἢ τρυγικοῦ δξέος, ἵτοι 1 χ/γρ N_2O_3 χρειάζεται περίπου τὸ αὐτὸ διάλυμα διάστημα διὰ νὰ δξειδωθῇ ὡς καὶ 2 χ/γρ.

Ἐν συμπεράσματι ἀπεδείχθη, δτι ἡ ἀντίδρασις τοῦ νιτρώδους δξέος δὲν παρακωλύεται λόγῳ τῆς παρουσίας τοῦ κιτρικοῦ καὶ τρυγικοῦ δξέος, ἀλλὰ ἡ μείωσις τῆς ἀντίδρασεως τῆς ἀντιδράσεως ἥτις συμβαίνει παρουσίᾳ τρυγικοῦ ἢ κιτρικοῦ δξέος καὶ ἡ

· Ήμέραι

Σχ. 5

μετά τι χρονικὸν διάστημα ἔξαφάνισις τῆς ἀντιδράσεως, ὀφείλεται εἰς τὴν δξειδώσιν τοῦ λόγῳ τῆς παρουσίας τῶν δύο δξυοξέων ἀπελευθερωθέντος νιτρώδους δξέος.

Τὸ χρονικὸν διάστημα τὸ μεσολαβόν μέχρι τῆς τελείας δξειδώσεως τοῦ νιτρώδους δξέος ἔξαρταται

- 1) Ἐκ τοῦ εἶδους τοῦ δξέος
- 2) Ἐκ τῆς θερμοκρασίας
- 3) Ἐκ τῆς περιεκτικότητος εἰς δξέον
- 4) Ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ἥλιακον φωτός.

Διὰ νὰ διατηρηθῇ ἐπομένως ἡ ἀντίδρασις τοῦ νιτρώδους δξέος ἐπὶ μακρότερον

χρονικὸν διάστημα, ἄλλοις λόγοις διὰ νὰ παρακωλυθῇ ἡ δξεῖδωσις τοῦ ἐλευθέρου νιτρώδους δξέος πρὸς νιτρικόν, δέον τὸ δεῖγμα νὰ διατηρῆται ἐν ψυχρῷ χώρῳ καὶ μακρὰν τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ἡλιακοῦ φωτός.

ZUSAMMENFASSUNG

Es ist bewiesen, dass Oxysäure auf die Salpetrigesaure Reaktion nicht hemmend wirken.

Das Verschwinden der Reaktion ist auf schnelle Oxydation zur Salpetersäure der wegen der Einwirkung der Oxysäure auf Salpetrigesäure Salze frei werdende Salpetrigesäure zurückzuführen.

Man hat den Einfluss auf die Schnelligkeit der Oxydation der Salpetrigesäure durch die verschiedenen Oxysäure wie auch den des prozentgehaltes der Oxysäure, der Temperatur und des Sonnenlichtes auf diese Oxydation untersucht.

Es ist gezeigt, dass die Weinsäure als äquivalente Menge von Citronensäure schneller wirkt. Die Oxydation wird durch höhere Temperatur und die Einwirkung von Sonnenlicht beschleunigt.

Die Schnelligkeit der Oxydation der Salpetrigesaure hängt von der gehalt an Oxysäuren ab. Will man also Salpetrigesäure in Limonaden langezeit nachweisen so muss man die Probe in kühlem und dunklem Ort aufbewahren.

ΧΗΜΕΙΑ.—Περὶ τοῦ ποσωτικοῦ προσδιορισμοῦ κολοφωνίου εἰς μίγματα αύτοῦ μετὰ στεατικοῦ δξέος καὶ Ἰαπωνικοῦ κηροῦ*, ὑπὸ τῶν κ. κ. Χρόνη Γ. Κατράκη καὶ Ιωάν. Γ. Μεγαλοοικονόμου. Ἀνεκοινώθη ὑπὸ τοῦ κ. Ἐμμ. Ἐμμανουὴλ.

Μίγματα κολοφωνίου μετὰ στεατικοῦ δξέος, ἢ Ἰαπωνικοῦ κηροῦ χρησιμοποιοῦνται ἰδίως ἐν τῇ κηροπλαστικῇ. Ο ποσωτικὸς προσδιορισμὸς τοῦ κολοφωνίου ἐν τῷ μίγματι αύτοῦ μετὰ Ἰαπωνικοῦ κηροῦ, δύναται νὰ γίνῃ ἐκ τοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ ἀριθμοῦ δξέων τοῦ μίγματος, δοθέντος δτὶ δ ἀριθμὸς δξέων τοῦ Ἰαπωνικοῦ κηροῦ κυμαίνεται περὶ τὸ 20, δὲ τοῦ κολοφωνίου περὶ τὸ 180, δυνάμεθα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ δξέων τοῦ μίγματος νὰ ὑπολογίσωμεν τὸ ποσὸν τοῦ ἐνυπάρχοντος κολοφωνίου ἐκ τοῦ τύπου

$$X = \frac{100 (\alpha - \alpha')}{\alpha'' - \alpha}$$

* Ο προσδιορισμὸς οὗτος δίδει κατὰ προσέγγισιν τὸ ποσὸν τοῦ κολοφωνίου. Τὸ

* CHR. G. KATRAKIS UND JOH. G. MEGALOIKONOMOS. — Über die Quantitative Bestimmung des Kolophoniums in Kolophonium-Japanwachs u. Kolophonium-Steatinsäure Michungen,